

GAHAN U L-HMAR

Wiehed raġel mar għand Gahan, u habbatlu l-bieb u Gahan fetajlu. "Gahan," qallu dak, "għamilli magħruf, islifni ftit il-ħmar tiegħek, halli għandi hamel għeneb niehdu s-suq!"

"Kemm ġejt hin hażin," wiegħbu Gahan; "għax hija wkoll qieghed jaqta' l-għeneb, u ġie u hađu, u għandu jżommu xi tliett ijiem!"

Dak il-ħin il-ħmar ta' Gahan sama' lehen sidu u beda jinħaq kemm għandu saħħa, hekk li ġelġel id-dar. Għal hekk dak il-habib qallu lil Gahan: "Isimgħu l-ħmar x'jinħaq; hawn qieghed. Islifuli naqra, sa nofs siegħa ngħibulek lura".

"Qieghed ngħidlek il-ħmar tiegħi m'hux hawn. Sliftu lil hija," raġa' Gahan. "Smajtu jinħaq, kif tgħidli li m'hux hawn?" Raġa' dak.

"Bravu, hej, kemm jien magħdud b'raġel miegħek!" wiegħbu Gahan. "Mela li! ħmar temmnu u lili ma temminnix!"

IN-NURIJIN

Darba f'raħal żgħir, il-Palestina, kien hemm żewġ Nurijin, raġel u mara (Nurijin huma nies li ma għandhomx pajjiż, dejjem iduru minn raħal għall-iehor; dawk li bit-Taljan jgħidulhom *Zingari*, u bl-Ingliż *Gipsies*), li kienu joħorġu jagħmlu xi naqra' xogħol man-nies — qishom bħal ma jagħmlu l-*Boy Scouts*, meta jagħmlu *Bob-a-Job*, — u bil-flus li jaqalghu jixtru xi haġa x'jiekle. Darba waħda kienet ix-xita, għal hekk ma setgħux joħorġu. Għal hekk qagħdu ġewwa, qalbbom sewda għax ma għandhomx x'jiekle, il-mara bil-qegħda u r-raġel iħares fil-bieb tal-għarixa. Kif kienu hekk, ġie l-muħtar ta' dak ir-raħal (il-muħtar qisu s-*Sindku*, ir-rajjes. jew bħal ma hu l-lum is-Surġent tal-Pulizija) u amar lir-raġel li kif tehda x-xita, jaqla' l-għarixa u jitlaq minn hemm għal xi mkien iehor. In-Nuri dahal u qal lil mara: "Il-lum tas-sew li ġejja hażina! Ġie l-muħtar qalli li għandna nitilqu minn hawn kif tehda x-xita. Mela: *riżq hażin jekk tibqa' x-xita, u riżq hażin jekk tehda x-xita!*

Malta. Waħda mara, jisimha *Frances Curmi*, qalġhet grazzja bl-interċessjoni tad-Duluri tal-Kalvarju, u talbitna nxandruhielha fir-Rivista *Lehen L-Art Imqaddsa*, haġa li qegħdin nagħmlu bil-qalb kollha.

Mara oħra, jisimha *Katarina Muscat*, mart Manweli, minn Hal-Qormi, habbritna li qalġhet grazzja kbira bl-interċessjoni tad-Duluri ta' fuq il-Kalvarju. Katarina, bħala tiżżija ta' ħajr lil Madonna taħtha ċurkett. L-ewwel ċans li jkollna, iċ-ċurkett nibgħatuh Ġerusalēm, halli jiddendel fin-niċċa tad-Duluri, fejn tinsab, fuq il-Kalvarju, mal-wegħdi l-oħra.

AHBARIJET TA' L-ART IMQADDSA

Kxif ta' Qdumijiet f'Kedron — Ghiejed isir xoghol ta' tahfir fuq il-wied ta' Kedron, taht is-swâr ta' Ġerusalêm, biex jingharaf sewwa fejn kienet Sijon, il-belt ta' żmien David. Ix-xoghol immexxi minn Miss Kenyon u Père De Vaux O.P.; fl-1925 kien sâr tahfir dik in-naħa wkoll, qrib il-ġhajn tal-ilma ġieri ta' Silwân, u ntqâl li hemm kienet il-belt il-qadîma. Issa l-fehma tbiddlet, u għiejed jingħâd li l-fdâl tas-swâr li nsâb fl-1925, ma hux ta' żmien David (elf sena qabel Kristu) imma ta' żmien Agrippa, bin Erodi l-Kbir (għaxar snin wara Kristu). Dan jûri kemm ftit tista' torbot fuq l-Arkeologija.

Lampier ġdid tal-Kavaleri ta' Malta — L-Ordni tal-Kavaleri ta' Malta li nbeda Ġerusalêm, kellu mill-ewwel qîma kbîra lejn il-Qabar ta' Kristu, għal hekk kellu lampier jixgħel quddiemu lejl u nhar. Imma fl-1575, nhâr Hadd il-Palm, il-Ġriegi habtu għal Frangiskâni u kissrullhom il-lampieri kollha, fosthom dak tal-Kavaleri. Issa l-Kavaleri bagħtu lampier ġdid, tal-fidda msewda, imżejjen b'għadd ta' stemmi u bit-tliet sniesel tiegħu, flok holoq, slaleb żgħar ta' Malta. B'hekk il-Kavaleri wrew il-qima li dejjem kellhom lejn il-Qabar ta' Kristu (*).

Frangiskân Amerkân Kavaler tal-Italja — Il-Hakma Taljâna għamlet lil Father Patrick Coyle O.F.M. Kavaler Uffiċċjal tar-Repubblika Taljana. Dan biex turih kemm tafu l-ġid li għamel mat-Taljani, għammâra u zawwâra, fiż-żewġ naħât ta' Ġerusalêm (ta' Lhud u tal-Għarab), fiż-żmien twil li ilu l-Palestîna.

Il-Festa ta' san Ġużepp f'Nazaret. — Ġewwa Nazaret, il-pajjiż tas-Sagra Familja, il-festa ta' san Ġużepp dis-

senâ wkoll saret b'qima kbîra. Imma billi l-Patri Kustodju ma kienx hemm, għax kellu għal fejn jaqbeż qabza sa Ruma, il-Pontifikâl li dari jsir minnu, ma sarx. Il-quddiesa l-kbîra qaddisha l-W.R.P. Carlo Tallarico O.F.M., Visitatur Ġenerali, li kien għadu jtemm iż-żjara tiegħu f'Israel.

Ix-xogħol ma' dwar il-Qabar ta' Kristu — It-tiswija tad-Dejr żgħir li hemm mal-Qabar ta' Kristu għadha sejra. It-taqsimâ tas-Sagrستاني għodha lesta u wara tinbeda t-taqsimâ tal-Patrijiet. Meta tkun lesta dik in-naħa wkoll iċ-ċelel ta' dad-Dejr ma jibqgħux żgħar, mudlama u blâ arja, kif inhuma issa, u hekk titnaqqas ftit it-tbatija tal-Patrijiet li jgħîxu hemm. Ix-xogħol tal-Bażilka dam wieqaf għal ftit żmien, l-ewwel għax ir-rappreżentant tal-Ġriegi ma satax jigi, u mbagħad imħabba l-festi tar-Ramdân u l-Ġimġha l-Kbîra.

Xogħol tal-Benedittini mħarbat mil-Lhud — Ir-Rhieb Benedittini Ġermaniżi li għandhom f'idejhom il-Bażilka tal-Mewt tal-Madonna, qrib ħafna taċ-Ċenaklu, fethu Wirja tal-Arti Nisranija, hemmekk. Billi l-Lhud iżommu li taht iċ-Ċenaklu jinsab il-qabar ta' David, dil-Wirja ma reduhiex hemm. Għal hekk marru bil-lejl u harbtuhelhom.

(*) Din l-aħbar miġjuba hawn kif deher fir-rivista: "La Terra Santa", t'April din is-sena. Min jaqraha aktarx li jgħid: "Damu jahsbuha l-Kavaleri, 387 sena, (mill-1575 sal-1962) biex jibgħatu lampier ġdid!" Imma s-sewwa aktarx li m'hux hekk. L-Editur ta' dal-Qari, meta kien Ġerusalêm (mis-sena 1920 sal-1932) kien jisma' jgħid lil Fra Elija Grech, is-sagrستان, li hemm lampier tal-Kavaleri ta' Malta. Mela dan il-lampier hu lampier ieħor, u issa flok wiehed hemm tnejn.

REQUIESCANT IN PACE (*)

Nixtiequ li l-imseħbin tagħna jitolbu għar-ruħ għaż-ża ta' dawn li ġejjin, li telqu minn din id-dinja qabilna, u li nieshom jixtiequna niftakru fihom j-tal-b tagħna.

MARSA — Karmenu Busuttil, Gejtu u Konċetta Scieluna, Ġovanna Bonnici, Ergardu u Marija Portelli, Familja Borg Portelli u Busuttil, Mikiel u Ġovanna Gatt, Vittorja Daniele, Ganni u Djeđu Lebre, Manwel u Gejtu Mifsud, Ġovanni u Karmenu Farrugia, Pawla Debono, Adriana Baldacchino, Karmenu, Ġużeppi u Ġovanna Saliba, Lorenzu De Giorgio, Speranza u Salvatore Ciantar, Marija, Ġużeppi, Karmenu Grima, Ġanmarija, Rożina Dimech, Felic Grima.

HAMRUN — Assunta Muscat, Ġużeppa Calleja, Roġer Saliba, Carmela Saliba, Franz Brunel, Nena Spiteri, Maria Borg, Manuele Borg, Giovanna Magrin, Spiridione Magrin, Maria Tabone, Antonia Grisetti, Carmela Gauci, Giovanni Sciberras. Conċetta Falzon Monenica Cutajar, Ġużeppi Cutajar, Gerardo Micallef, Assunta Muscat, Ġużeppa Calleja, Roġer Saliba, Carmelo Saliba, France Brimel. Nena Spiteri.

IŻ-ŻEJTUN — Familji: Mangion, Montebello, Cassar u Mifsud. Mejtin tal-Familja Sinagra. Mejtin tal-Familja Desira u Caruana. Mejtin tal-Familja Badacchino u Camilleri. Familji: Barbara, Attard, Azzopardi u Cachia. Mejtin tal-Familji Mangion, Galea u Deguara. Tal-Familji Psajla u Merceca. Mejtin tal-Familja Mifsud. Tal-Familji: Caruana, Sammut, Zahra, u Saliba. Tal-Familja Zahra, Grech u Montebello. Mejtin tal-Fa-

milji Cassar u Baldacchino. Tal-Familji: Spiteri, Camilleri u Bugeja. Mejtin tal-Familji Cassar, Ellul, Spiteri u Mifsud. Tal-Familji Zahra u Busuttil. Mejtin tal-Familji Camilleri u Mercieca. Tal-Familji Dalmas u Zammit. Familja Attard, Agius, u Spiteri. Tal-Familji Borg, Briffa u Vassallo. Mejtin tal-Familji Vella u Carabott. Tal-Mejtin Spiteri u Axisa. Mejtin tal-Familji Cassar, Desira u Psaila. Tal-Familji Zammit, Camilleri, Fenech, Cutajar, Spiteri u Cassar. Tal-Familja Zammit. Mejtin tal-Familji Attard, Azzopardi, Bonnici, Baldacchino, Cassar, Sciberras u Gauci.

IL-BELT — Ġanni u Wenzu Meli. Ġużeppi u Enriketta Caruana. Adelgisa, Evaristu, Jolanda, Ismene, Castaldi-Fenech. Oskar, Frans, Darmannin. Karmenu Zammit. Ġuża Agius. Salvu Agius, Ġużi Debattista. Pawla, Ġanni, Ġużeppa, Fonzu, Silvja, Salvu, Dolor, Kandidu, Ines, Ćensu, u Nena, Attard. Pawlu, Ġanna, Lużâr, Ġużeppi, Ġoġ, Karolina, Vinċenzu, Tereżina, Toni, Neriku, Pawla, Giglio. Mejtin tal-Familja Balzan. Ġużeppi u Ġużeppa Coreschi-Teuma. Frans, Katarina, Frangiska u Karmenu Camenzuli. Ġużeppi u Pawlu Galea. Tereża u Karmenu Callus. Pawlu Zammit, Saver Micallef. Manwel u Marija Cauchi. Ġużeppi Micallef. Pawla, Ġakbu, Ġanni, Karmena u Epifanju Caruana. Manwel Vassallo. Karmenu, Frangiska, Manwela u Ġużeppi Francica. Marija, Karmenu, Ġużeppi Nieża, u Ġoġ Xuereb. Marijanna u Karmenu Tonna. Mikelina Madalone. Nikola u Fransi Mintoff. Angolina Mallia u Piju Ebejer.

HAŻ-ŻABBAR — Gużepi Gauci, Tumas Gatt, Anġlu, Wenza, Gużepi, Dolor, Karmena u Wenzu Pulis. Karmena, Karmenu, Guża u Ċensa Schembri. Lonzu, Ċetta, Ġordanu, u Grezz Demicoli. Tessie Bonavia. Gużepi Mercieca. Pawlu u Tereża Scicluna. Karmena Psaila, Ester u Marija Carbone. Wenza Galea. Karmena Cassar, Toni u Marija Ellul. Gużepi Gauci. Gużepi, Karmena, Guża, u Salvu Pace. Mikiel Grech u Marija Cassar. Paskwalina Scannura. Gejtan Bonnici, Lużarja u Salvu Cassar. Mikiel u Konċetta Cassar. Wenza Darmanin. Gużepa Buhagiar. Marija Pulis.

RAĦAL GDID — Buonicino Buhagiar. Tankredi Buhagiar. Toni Bartolo. Remiġ Carabott.

TAL-PIETA' — Toni Buhagiar, Marija-Assunta Gatt, u Karmena Gatt.

IŻ-ŻURRIQ — Inġierka Sammut. Gejtan Magro. Pietru Caruana. Anni, Karmenu u Marijanna Mamo. Wiża Co'eiro. Daniel Monreal. Tona Briffa. Kalanġ Sammut. Gużepi u Gużepa u Xandru Damato. Marija D'Alfonso. Bertu u Kata Caruana. Pawlu Theuma, Ġanni u Emilja Cachia. Karmena Sammut. Gużepi Cachia, Ġanni u Gużepi Sammut.

ĦAL-TARXIEN — Karlu u Leonilda Sciberras. Marija Formosa. Marija u Dwardu Leone. Mikiel Sciberras. Lonza Bonello. Anni, Pietru, Indrin u Salvu Vassallo. Karmen u Karmenu Cassar. Gużep Buttigieg. Ġanni Casha.

BIRKIRKARA — Gużepa u Rożi Magri. Konċetta u Karmenu Buhagiar. Ganmari u Karmni Borg. Le-

na Muscat. Sunta Micallef. Tonina Sciortino. Marijanna, Karmenu u Marija Aquilina. Romeo Vassallo.

IN-NAXXAR — Mikiel Stivala. Karmenu Chetcuti. Pawlu Chetcuti. Karmenu u Gużep Stivala.

ĦAL-QORMI — Ġanni Mizzi u Rozina Mizzi.

SANTA VENERA — Marijanna u Saver Schembri. Wiġa Deguara. Karmni Zammit. Ġużi Bezzina. Rożina, Grezzju u Ġorġ Cassar. Marija u Frenċ Briffa. Gużepa u Gużepi Grech. Gużepi u Spiru Falzon. Karmena Cremona. Salvu, Rożina u Guża Mercieca. Kostantin Magro. Manwela, Anna u Gużepi Cassar. Karmena, Salvu, Ġorġ u Tonina Debono. Ġorġina u Pawlu Cutajar. Duminku u Gużepi Cutajar. Anna, Karmenu u Manwel Spiteri. Ludgarda Schembri.

IN-NADUR (Ghawdex) — Pietru u Gerita Said. Salvu u Manwela Camilleri. Pupul Muscat. Mikiel, Marija u Anġlu Grima. Dun Frangisk Grima. Saver Grima. Pietru Borg. Lużarja, Karmenu, Ġanni, Anġlu u Grezzja Grima. Pawla u Lużarja Cassar. Anna Bigeni. Lonza, Marija, Sunta, Ċetta u Franz Portelli. Marija, Anġlu, Wenzu u Vitorja Mejlak. Gużep Camilleri. Gużep Mejlak. Gużepa u Ġanni Portelli. Anġlu Camilleri. Karmena Curmi. Ġorġi Casha. Anton Calleja. Ġorġ u Agata Vella. Ġanni, Rożi u Karmni Tabone. Karmenu Bajjada.

Min-naħa taġħna niżguraw qrabat-hom li l-erwieħ ta' dawn il-mejtin għeżieħ ikollhom dejjem sehem mill-quddies li jitqaddes fuq il-Qabar ta' Krisi.

(*) Il-bqija tal-ismijiet tal-Maltin ingibuhom f'harga oħra; imma s-sufraġġi għa-Ruħhom fl-Imkejjen Imqaddsa ta' Ġerusalem, isiru xorta waħda.